

РЕШЕНИЕ

№ 16219

гр. София, 28.04.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXV КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 03.04.2026 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Маруся Йорданова

ЧЛЕНОВЕ: Маргарита Немска
Виржиния Петрова

при участието на секретаря Милена Чунчева и при участието на прокурора Милен Ютеров, като разгледа дело номер **819** по описа за **2026** година докладвано от съдия Маргарита Немска, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във вр. с чл. 285 и чл. 284, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

Образувано е по касационната жалба на И. А. Р., ЕГН: [ЕГН], понастоящем в Затвора Л., чрез адв. П. Г. срещу Решение № 40301 от 13.12.2025 г., постановено по административно дело № 3957 по описа за 2025 г. на Административен съд София – град, 4-ти състав, с което е отхвърлен предявения от касатора иск против Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за заплащане на сумата в размер на 3 000 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди от незаконосъобразно бездействие на длъжностни лица към Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за периода 27.03.2025 г. до 31.03.2025 г., изразяващи се в породени чувства на унижение, отхвърляне, изолация, по време на престоя му в Централен Софийски затвор, където е бил конвоиран поради явяване на дело като ищец в СРС на 28.03.2025 г. от 11.10 ч. Бил е настанен в килия 18, като престоят продължил до 31.03.2025г. Счита, че вредите са в пряка причинно следствена връзка с действията и бездействията на ищеца, подробно изложени в исковата молба. Сумата се претендира ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба.

Касаторът счита обжалваното съдебно решение за неправилно поради нарушение на процесуалните правила и неправилно приложение на материалния закон. Поддържа, че съдът е

тълкувал неправилно събраните по делото доказателства, вследствие на което е достигнал до необоснован извод за недоказаност на нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, като излага подробни съображения в тази насока. Твърди, че не му е предоставяна информацията относно различните графици за разпределение на времето на лишените от свобода, като счита, че поставянето им на табло в коридора не представлява достатъчен начин за уведомяване. Посочва още, че съдът не е обсъдил обстоятелството, че за лишените от свобода, изтърпяващи наказание „доживотен затвор“ и настанени в първа група като чужда делегация, не е предвидена възможност за посещение на фитнес, клуб по интереси и библиотека към него, което според него представлява нарушение на разпоредбите на ЗИНЗС. Навеждат се и доводи, че съдът не е съобразил твърдението за неизвършена дезинфекция на килията при спазване изискванията на чл. 151, ал. 2 ЗИНЗС, както и че през процесния период в нея е имало вредители — обстоятелство, което, според касатора, се потвърждава от събраните доказателства. Излагат се и твърдения за тенденциозно и грубо отношение към лишения от свобода, като се подчертава, че от страна на ответника не е представена декларация по смисъла на чл. 71, ал. 12 от Правилника за прилагане на ЗИНЗС във връзка с твърдението за отказ за извеждане на открито. С оглед на всичко изложено, касаторът счита, че е налице нарушение на член 3 от ЕКПЧ. Моли съда да отмени оспореното съдебно решение и да уважи изцяло предявения иск на осн. чл. 284 от ЗИНЗС за сумата от 3 000 лева. Претендира се направените по делото разноски.

В съдебно заседание касаторът - И. А. Р. се представлява от адв. Г., който поддържа касационната жалба. Представя писмена защита.

Ответникът - Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, чрез процесуалния си представител юрк. Д. представя по делото отговор на касационна жалба, която поддържа в съдебно заседание. Изрично се иска отмяна на решението в частта, с която са присъдени разноски в полза на ответника. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на Софийска градска прокуратура дава заключение за неоснователност и недоказаност на касационната жалба, а решението на първоинстанционния съд счита за правилно.

Административен съд - София-град, XXV касационен състав, в качеството си на касационна инстанция, като взе предвид наведените в жалбата доводи и като съобрази разпоредбата на чл. 218 АПК, приема следното:

Касационната жалба е подадена в установения с чл. 211, ал. 1 АПК 14-дневен срок от надлежна страна срещу подлежащ на касационна проверка валиден и допустим съдебен акт и същата е процесуално допустима. Разгледана по същество жалбата е неоснователна.

Решението на първоинстанционния съд е валидно, допустимо и правилно.

От събраните по делото доказателства се установява, че ищецът изтърпява присъда в затвора [населено място] и е пребивавал в затвора [населено място], конвоиран във връзка с водени от него дела. Настаняван е в зоната с повишена сигурност пред периодите: 19.12.2023 г. до 21.12.2023 г.; 16.04.2024 г. – 17.04.2024 г.; 27.03.2025 г. – 28.03.2025 г.; 24.04.2025 г. – 25.04.2025 г.

Посочено е, че в зоната с повишена сигурност са обособени три спални помещения за настаняване на лишени от свобода „чужда делегация“ от други затвори.

При престоя на лишения от свобода И. Р. в зоната с повишена сигурност не е отправял искания да бъде запознаван с график. Копия от графика на мероприятията в зоната с повишена сигурност бил изложен в коридора, на стената и близо до спалното помещение, в което е настаняван. Лицето не за пръв път било в затова [населено място] и е било запознато с реда и графика.

Сочи се, че клубът по интереси и помещението за поддържане на физическа форма на лишените

от свобода се посещават по утвърден график от постоянно пребиваващите лишени от свобода и подсъдимите в зоната с повишена сигурност. Останалите дейности могат да се ползват по график. Постелъчното бельо се осигурява на място и се изпира след напускането му на групата.

В докладна записка рег. № 11865 от 22.05.2025 г. се сочи, че на 28.03.2025 г. лишения от свобода И. Рисков е бил настанен в 1-ва група, килия № 18 на територията на затвора [населено място]. Престоят е продължил до 31.03.2025 г., за което време е извършена ДДД обработка на 26.03.2025 г. В тази връзка са представени график за ДДД обработки и протокол за ДДД обработка.

В сведение рег. № 5024 от 29.05.2025 г. се сочи, че за периода 27.03.2025 г. до 31.03.2025 г. не е имало оплаквания от временно пребиваващия в затова [населено място] Р. за наличието на дървеници. Относно спалните помещения се сочи, че са идентични с жилищна площ от 8 кв.м., включващ санитарен възел с подвижен душ. Във всяко помещение има прозорец с достъп на пряка слънчева светлина и възможност за проветряване, може да се отваря и затваря на височина 1,74 см. от пода.

По делото е представен дневник за престой на открито на I група, видно от който И. Р. е излизал на каре на по време на престоя му в затвора [населено място].

Представени са още график за провеждане на свиждания, график за провеждане престоя на открито на лишени от свобода, обвиняеми и подсъдими, настанени в затвора в [населено място]; разпределение на времето на лишените от свобода в затвора – [населено място]; график за пазаруване по групи; докладна записка относно графика за посещение на параклиса; график за дневния режим и разпределение на времето на настанените на територията на 1ва група при затвора [населено място], осъдени на „Доживотен затвор“, настанените по чл. 248, 246, изолирани, чл. 68, ал. 120 от ЗИНЗС, Н.К. и лишени от свобода „чужда делегация“ – със същия правен статут; книга за движението на лишените от свобода; амбулаторен журнал.

В хода на първоинстанционното производство е разпитан свидетеля Н. К. Д., кредитирани от съда като логични и последователни. Свидетелят е посочил, че се познава с ищеца от затвора. Били заедно в плевенски затвор преди много време и се засекли в С. затвор тази, миналата година той започна да ходи по дела и да се виждат. Спомнял си, че с И. се видели тази година, март месец. Не си спомнял точна дата. По време на каре, по време на телефон минавайки имали врати с капандури и видял ищеца И. Р.. Той му се оплакал като му казал, че го изяли дървениците. Отговорил му, че той не е единствен, цялата група била така - дървеници и хлебарки имало навсякъде. Лично видял как е нахапан по ръцете от дървеници. Би трябвало полиаите да са минали да го питат дали ще използва фитнес, каре, би трябвало да има допитване, но дали той се е подписал или отказал не знаел. Не си спомнял да му е споделял дали са му представяни такива графици. Казал му, че не е доволен от ръководството. Не му било хубаво, защото не можа да се ползва от нещата, които са му дадени от затвора. Казал му „Н. те ми нарушават правата“, при което му казал да напише жалба. Щом са му нарушени правата за някои неща явно не му били предоставяни графици. Той не бил на себе си, бил изяден от дървеници, целия бил червен. Ръкохватките на прозорците в първа група се намирили високо и трябвало да се качва на второто легло около 2 метра и нещо, нямало преместваеми мебели и столове.

На въпроси зададени от ищеца Р., свидетелят Д. е отговорил:

От 2013 г. до 2018 г. бил в Софийският затвор, после бил преместен в Л. и пак в С. до сега. Бил настаняван в осемнадесета килия, първа група. Абсолютно на цялата група прозорците били еднакви не може да бъдат различни, както в осемнадесета килия. Трябвало да се качиш на високо, на втората вишка, за да достигнеш прозореца и да го затвориш с райберчето. Докато бил в затвора [населено място], първа група имали разрешение от Главна дирекция и от Началника на затвора да си купуват „А.“, за да може да си пръскат за дървеници. Пръскали в стаята, дюшеците в

присъствието на надзирател и свидетел. Сами се справяли и пръскали. Преди около двадесет дни минали такива доктори и установили, че затворът е пълен с хлебарки и дървеници. За първи път ги видял от 2013 г. насам. Когато надзирателят постъпвал на смяна, като поеме смяната сутринта той е бил длъжен да си отвори книгата и да минава по график, каквото има и да пита дали някой ще използва баня, фитнес, каре и др. Случвало се да откаже престой на открито. Имало специална тетрадка, голям формат и пишеш защо не желаш да ходиш на каре. Случвало се поне два пъти да откаже и да не се подпише в тетрадката.

В Софийският затвор първа група правили свижданията с близките в сряда, което е работен ден и някой път нямали възможност и молили да се направи свиждането в събота, защото хората са на работа. Случвало се да пише молба за това. Понякога са му отказвали, но е било рядко в повечето случаи са били одобрявани тези молби.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Съдът е изяснил напълно фактическата обстановка по делото, събрал е относимите за правилното решаване на спора доказателства, при приложението на чл. 284, ал. 3 ЗИНЗС, обсъдил ги е в тяхната взаимна връзка и при съобразяване разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС е направил верни правни изводи, които се споделят от настоящата инстанция.

Съгласно разпоредбата на чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност, а съгласно тази на чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3 от ЗИНЗС - нарушения на забраната осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко или нечовешко отношение включително и по смисъла на чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС, а именно забрана за поставянето им в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Според чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното.

Правилен е изводът на административния съд, изведен от установената по делото фактическа обстановка, че в случая не са налице законовите предпоставки, обуславящи основателност на предявения иск за претърпени неимуществени вреди, произтичащи от неблагоприятни условия при изтърпяване на наказание "лишаване от свобода" от ищеца в периодите, предмет на исковата молба.

Действително от събраните по делото доказателства не се установяват твърденията, изложени в исковата молба.

Неоснователно е оплакването в касационната жалба, че неправилно първата инстанция е приела, че поставянето на графици за разпределение на времето на лишените от свобода не представлява уведомяване на затворниците за същите. Напротив, поставянето на такива графици на общодостъпни места в съответното помещение или коридор представлява обичаен и достатъчен способ за довеждането им до знанието на лишените от свобода, доколкото им осигурява реална възможност да се запознаят със съдържанието им. При липса на доказателства, че жалбоподателят е бил обективно възпрепятстван да се запознае с тях, не може да се приеме, че е

налице нарушение в тази насока. Както правилно е посочено от първата инстанция, по силата на чл. 86, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС, лишените от свобода имат право на престой на открито не по-малко от един час на ден. От приложените по делото доказателства се установява, че за периода 27.03.2025 г. до 31.03.2025 г. /л. 54/ лишеният от свобода е имал престой на открито с изключение на един ден – 28.03.2025 г., тъй като е отказал да излезе. Липсата на декларация по чл. 71, ал. 12 ППЗИНЗС не обуславя автоматично извод за неосигуряване на престой на открито, доколкото в случая отказът е удостоверен в наличния по делото дневник за Престой на открито за 28.03.2025 г.

По отношение твърдението, че затворниците в първа група като чужда делегация, не е предвидена възможност за посещение на фитнес, клуб по интереси и библиотека към него, което според него представлява нарушение на разпоредбите на ЗИНЗС, следва да бъде посочено, че законът гарантира на лишените от свобода правото на престой на открито и минимални условия за физическа активност, но не предвижда изрично субективно право на ползване на фитнес зала, клуб по интереси и библиотека. Фитнесът и клубовете по интереси представляват допълнителни дейности, чието организиране и достъпност са обусловени от режима на изтърпяване на наказанието, категорията на лишения от свобода, както и от съображения за сигурност и организационни възможности на съответното място за лишаване от свобода. В този смисъл администрацията разполага с оперативна самостоятелност при определяне на достъпа до тези дейности. Още повече, когато лицето е настанено „по делегация“, същото се намира извън обичайното място за изтърпяване на наказанието, поради което е допустимо прилагането на по-ограничен режим, включително по отношение на участие в допълнителни дейности като фитнес. При положение че е осигурен нормативно изискуемият престой на открито, липсата на достъп до фитнес зала не може да се квалифицира като нарушение на закона или като накърняване на права на лишения от свобода.

Необосновани са твърденията в жалбата за лоша хигиена в килията. По делото са представени доказателства от ответника, които опровергават твърденията в тази насока. По делото е представен график /л. 51/, видно от който ден преди настаняването на затворника е извършена дезинсекция и дератизация в сградата на ареста на затвора [населено място]. Настоящата съдебна инстанция изцяло споделя изводите на първата инстанция в тази насока. В случая не се установява незаконосъобразно поведение на ответника. същият е положил необходимата и дължима грижа за недопускане и справяне с такъв проблем. От доказателствата по делото обосновано е прието, че администрацията е направила необходимото, за да осигури нормални условия за живот на задържаният по стража ищец за посочения период, като са извършвани действия по периодична дезинсекция и дератизация на помещенията на затвора.

С посочените аргументи, настоящата инстанция приема за несъстоятелни са и възраженията на ищеца за неправилна преценка от съда на събраните гласни доказателства и в частност показанията на свидетеля Д.. Дори и да са налице обективни данни за наличие на инсекти в спалните помещения на затвора през процесния период и неприятните усещания, които обичайно предизвикват, не се установява незаконосъобразно бездействие на служителите на затворническата администрация.

Първата съдебна инстанция, позовавайки е на събраните писмени и гласни доказателства по делото, правилно е възприел, че в процесния период не се доказват нарушение на член 3 от ЗИНЗС относно претенциите на ищеца. Изводите на съда кореспондират с наличните по делото доказателства, че в процесните периоди на ищеца са били осигурени: достатъчно жилищна площ; храна, адекватно безплатно медицинско лечение; бельо, отопление, осветление и проветряване и условия за двигателна активност; Помещенията, които е обитавал ищеца са разполагали със

санитарен възел и постоянно течаща вода. Правилно първата инстанция след преценка на събраните по делото доказателства е достигнал до извод, че престоят на И. А. Р. в Централен Софийски затвор не може да бъде квалифициран като унижително и обидно отношение или нечовешко третиране, съответно не представлява нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, при което неприложима се явява и разпоредбата на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС.

По отношение на разноските:

Ответникът по касация е направил искане за присъждане на разноски за юрисконсулт. Съгласно чл. 286, ал. 2 от ЗИНЗС, когато искът бъде отхвърлен съдът осъжда ищеца да заплати разноски в производството. От анализа на цитираната норма следва извод, че в производството по чл. 284 и сл. от ЗИНЗС ищецът дължи разноските, свързани с производството - за държавни такси, експертизи и т.н., но не и за адвокатски и юрисконсултски възнаграждения, независимо от това дали ответникът е бил представяван по делото. Ето защо на ответника не се дължат разноски.

С тези мотиви и с оглед изричното искане за отмяна на решението в частта, с която И. А. Р. е осъден да заплати на Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“ юрисконсултско възнаграждение, съдът следва да отмени решението в тази му част.

Предвид тези съображения, Административен съд София-град, XXV касационен състав,

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ Решение № 40301 от 13.12.2025 г., постановено по административно дело № 3957 по описа за 2025 г. на Административен съд София – град **В ЧАСТТА за разноските**, с която И. А. Р., ЕГН: [ЕГН] е осъден да заплати на Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“ 130 /сто и тридесет/ лева, представляваща юрисконсултско възнаграждение.

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 40301 от 13.12.2025 г., постановено по административно дело № 3957 по описа за 2025 г. на Административен съд София – град, 4-ти състав в останалата му част. Решението е окончателно.

Председател:

Членове: